

Nada Breznik

Miriam Drev: *Rojstva*.

Maribor: Študentska založba Litera (Knjižna zbirka Piramida), 2007.

Pesniška zbirka *Rojstva* je druga knjiga pesmi pesnice, književne prevajalke, literarne kritičarke in publicistke Miriam Drev. Prva z naslovom *Časovni kvadrat* je izšla pri založbi Mladinska knjiga leta 2002 in se uvrstila v ožji izbor za nagrado za pesniški prvenec.

Zbirka je razdeljena na sedem vsebinsko zaokroženih sklopov, ki imajo svojo dinamiko in so smiselno povezani v celoto. *Rojstvu* sledijo *Otroštvo*, *dolga zima*, *Premiki*, *Pleme žensk*, *Utišano*, *Midva* in *Arhiv*. V njej se razkriva nova zrelost avtorice, odpirajo se nove teme in potrjuje tisto, kar je že za prvo zbirko zapisala Spomenka Hribar: "Poezija je kot poezija kozmogonija, 'govori' o kozmičnih stvareh, bolje rečeno: o biti biva-jočega. Tudi poezija Miriam Drev je v tej dimenziji."

Pesmi v zbirki *Rojstva* so izrazito ženske; po subtilnosti in lepoti, skladnosti, mehkobi in melodiji izraza. To je poezija čustev in očaranosti, ki občutljivo in prodorno hkrati išče, se sprašuje in ugotavlja. To ni le opazovanje in zapisovanje dogodkov in sveta, to so videnja in vedenja, presejana na lastnem situ, skozi krvave pore, to je izkušnja stvaritve, ki jo zmore le žensko telo, stvaritve, ki jo lahko ubesedi le izjemen dar. Pa ne gre le za rojstvo človeka, smisel njegovega bivanja, v pesmih sta ubesedena relativnost časa in rojevanje galaksij, umetnin, v njih se avtorica sprašuje o skrivnostih nastanka življenja, o vseh tistih vzvodih, ki ga sprožijo in ohranjajo. Z natančnostjo znanstvenice in s poslušom umetnice zapisuje drobce, ki spletajo mrežo življenja. Iz vsakega obdobja nekaj, od nezavednega bivanja do odraščanja, ljubezni, zapletenih medosebnih odnosov, viher in zatonov strasti, zmag in porazov volje, skozi spomine nas vodi, zaupljivo in z gotovostjo, da bomo v vsem prepoznali tudi sami sebe. Njen izraz je jasen in razumljiv, ne spogleduje se z eksperimentiranjem, z modernizmom ali besednimi inovacijami. Kar jo zaposluje, je skrivnost nastanka, so dedni zapisi, genomi, kode, vprašanje obstoja in ohranitve planeta in življenja na njem. Vedno je na strani

življenja in v boju zanj. Za življenje s smislom. S plamenom in z ostrino. Vedno znova osmišljeno življenje. Tudi potem, ko je volja popolnoma “zmleta” in “mišice splahnele” (*Osmišljanje*). Pa tudi drzno, svobodno, s pravico do muhavosti in kančka norosti (*Te dni*). S pravico do osamitve, do negovanja svojega sveta in umika vanj (*Vrnitev*). Čeprav po rojstvu, ko stopiš v svet, “nič, skoraj nič več čisto zase”.

Najsi je življenje v pesmih trdno usidrano, krvavo, ozemljeno in strastno, je na drugi strani tema, ki jo privlači in navdihuje, obstoj nezavednega, skrivnostnega in neraziskanega. To je kot magija, ki buri ustvarjalnost, ki napaja domišljijo, to je prostor, na katerega prisega. Prav liričnost njenih pesmi, ki drhtijo kot najtišji zvoki napete strune, dokazuje, kako tanka je ločnica med budnostjo in snom, med eteričnim in snovnim. In zdi se, da v svojih pesmih nenehno pritrjuje pesniški podobi “Iz takšne smo snovi kot sanje”. Še za budnost zapiše, da je “zaspana dvojčica sna”.

Zbirka *Rojstva* je kot album fotografij, ki se začneja s posnetkom zarodka v maternici in nadaljuje z dokumentiranjem poroda in povečavami novega bitja, v katerega se objektiv pogloblja z rentgensko natančnostjo. Toda album se polni še z drugimi slikami, z majhnimi, črno-belimi, že nekoliko obledelimi fotografijami prednikov z rumenkastimi privihanimi robovi, pa tudi z zabrisanimi, zamaknjenimi fotografijami z razmazanimi in podvojenimi obrisi. Obrazi dojenčkov in odraslih v albumih so si nazadnje podobni, naj se ob fotografije še tako pripisujejo letnice in imena, se zgodba človeškega življenja ponavlja. Ponavlja se hrepenenje po lepoti in ubranosti s svetom in drugimi, sebi sorodnimi bitji, želja po razkritju magične in hkrati strašljive skrivnosti vesolja in njegove neskončnosti.

Prav v prvem ciklu *Rojstva* pesnico ta tematika najbolj zaposluje. Kar nekaj pesmi je posvečenih čudežu in čudenju ob porajanju. “Brezimnik, žejen, pribrede / iz vsečasja / pretočen skozi lijak / nikoli do konca potrošene ljubezni.” Kaj se je zgodilo s spominom od prej, v kakšno skrivnost vstopa? “Za neprosojnim čelom / dremotna ptica misli / spleta votek / za gnezdo spomina. / ... na eni polovici nečke / za gosto snov sveta, / na drugi uta / za mrmot sinjine.” Rojstvo kot hvalnica ljubezni in večnosti se hkrati izpisuje tudi kot jok “po nekem drugem soju, / po lahkoti lêta / brez peruti” in tudi kot slepilo, saj z njim pridobimo le trenutek v večnosti, ne zemlji, na planetu, ki kot ladja drsi po osončju, v svetu, ki nikdar ne ugasne. “Po ekliptiki samote / drsi zemlja po osončju”. V tej veliki, vseobsegajoči samoti je človeško življenje videti le kot utrip kresnice.

Otroštvo, dolga zima so pesmi, ki izpričujejo, da seže spomin daleč v prva izkustva in zavedanja. Odraščanje kot boleče trganje iz niča ni le obdobje pravljic, temveč tudi strahov pred neznanim svetom, ki je

morda tik za oknom, a nedosegljiv za noge, ki se še ne dotikajo tal. Od tod so vtisnjeni v spomin milina domače kuhinje, vonjave in glasovi ljubljenih ljudi. V te najzgodnejše spomine se vsak izmed nas prej ali slej zateče utrujen, prepričan, da mu bo uspelo najti in zakrpati pretrgano nit, prepričan, da je nekje na poti zašel in izgubil samega sebe, svojo prvotno bit. Pesmi *Domačija*, *Vodniki niso za vedno*, *Stičnosti* in *Žalovalka* so spominski zapisi, v katerih so obujanja spominov na mater, babico in deda, na uglašenost preprostega življenja, na preproste stvari, ki zaznamujejo toplo jedro njenega bitja, topli izvor njenih besed, navdih njenih pesmi: “Okrog tebe zamišljena tišina, / ko imaš dvojen obstret, / en iz belosivih las, / en iz sivobežnega dima. / Med obročki topline / se množijo povesti ...” (iz pesmi, posvečene Dedu, *Vodniki niso za vedno*). V pesmi *Stičnosti* med drugim zapiše: “Njen glas se v meni pretoči v slišnost”.

Posebej so ženskemu vprašanju posvečene pesmi v ciklu *Pleme žensk*. Kritično, samospraševalno, skoraj “grško” zborovsko se sliši “Preveč knjig smo brale,” odklanjamo vladarje! V teh pesmih je še veliko grenkobe in trpkosti zaradi ženske odvisnosti, zgodovinske odrinjenosti in strahu. Je pa v njih tudi priznanje, da so ženske same odgovorne za takšno kalvarijo: “... zdavnaj si postala / svoja lastna zapora, / varovalna ustanova, / vojaški vod”. Nekaj je gotovo. Miriam Drev nikakor ni častilka trpečega lika ženske. Priznati žensko ranljivost, njeno odpuščanje in spravljivost, še ne pomeni privoliti v otopelost in odpovedovanje. Nasprotno, strinjanje z odvekomaj ženski predpisanimi vzorci življenja, z vsiljeno vlogo, in uklanjanje diktatom mode in vsiljenih mer je zanjo nesprejemljivo.

Kar nekaj pesmi je takšnih, ki bi jih uvrstila v izbor svojih najljubših. Med njimi je tudi pesem *Tkalka*, ki upesnjuje akt pesnjenja in nezavednega v tem. V pesmi *Gamsi* se še najbolj ilustrira misel Lidije Gačnik Gombač, ki je prispevala spremno besedo k zbirki: “V zračnem premikanju po pomenskih plasteh prehajajo konkretnosti v transcendentno in dobivajo simbolne pomene, nič ni to, kar se zdi.”

Čeprav je v svoji poeziji tudi zavzeta za novo vlogo in položaj ženske, pa po drugi strani v svoji pesniški zanesenosti vztraja pri pravljичnosti sveta: “Črna klobka pravljic / se kotali, premika, / a se do konca / nikdar ne odvrti.” Bipolarnost, ki jo pripisuje živim bitjem, planetarnim in kozmičnim stvarim, je tudi v njej sami. Zato je njeno pesništvo lahko tako otipljivo kot eterično, tako snovno kot zračno, vsako novo branje je novo razkritje. Pogled na življenje in svet ob branju pesmi Miriam Drev je novo in sveže pesniško in filozofsko izkustvo.